

KPSS2024

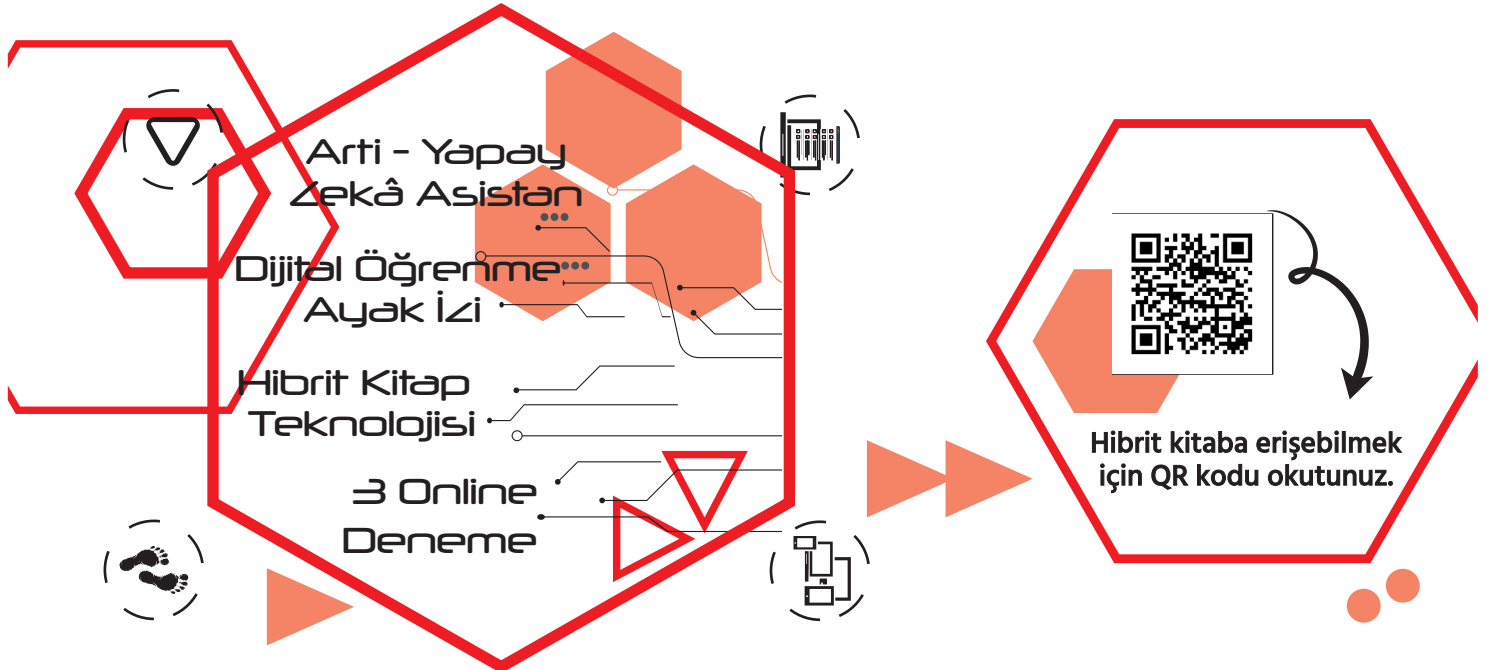
GENEL YETENEK - GENEL KÜLTÜR

KONU ANLATIMLI MODÜLER SET

VATANDAŞLIK

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

Komisyon

KPSS Genel Yetenek Genel Kültür Vatandaşlık Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6890-41-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

40. Baskı: Ağustos 2023 Ankara

Proje-Yayın Yönetmeni: Deniz Şahan
Dizgi-Grafik Tasarım: Berna Ardıç Arslan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126 Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: 0 312 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 501

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerli Adaylar,

Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS), öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucunu alarak meslek hayatınıza adım atmanızı sağlayacak önemli bir aşamadır. Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yöneltecek ve öne geçirecektir. Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş Konu Anlatımlı Setimizi sizlere sunuyoruz.

Konu Anlatımlı Setimizin önemli bir parçasını oluşturan **Vatandaşlık** kitabımız bu dersle ilgili kaygılarınızı giderecek şekilde açık ifadelerle yazılmıştır. Konuları daha iyi kavrayabilmeniz için tablolardan yararlanılmıştır. Karıştırılabilme ihtimali olan bazı yerler “Dikkat” kutucukları ile verilmiştir. Konu sonlarında da bilgilerinizi pekiştirebileceğiniz “Cevaplı Testler”e yer verilmiştir. Kitabımızın baskı tarihinden sonra gerçekleşen herhangi bir değişiklik ya da sizlerden gelen geri bildirimler sonucunda yapılan bir düzenleme aşağıda verilen koda yüklenecek böylece kitabımız “**Dinamik**” bir şekilde tüm yıl boyunca yanınızda olacaktır. Ayrıca Arti-Yapay Zekâ teknolojisi ile bütün kiyaplarımıza artık cebinizden ve tabletinizden ulaşarak teknolojinin avantajlarından çalışmalarınızda da faydalanabileceksiniz.

Kitabımızın çalışmalarınızda yararlı olmasını temenni eder, KPSS’de ve meslek hayatınızda başarılar dileriz.

Pegem Akademi

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024gygk-vatandaslik-ka-guncelleme.pdf>

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

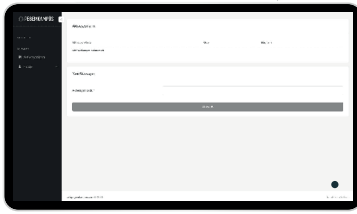
- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılırlarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

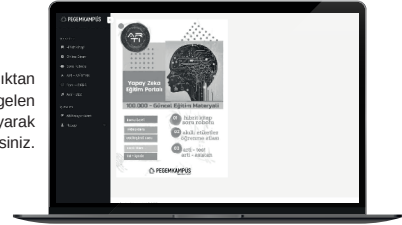
Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. Bölüm Temel Hukuk Bilgisi

Sosyal Düzen Kuralları.....	1
Hukuk Kurallarının Amaçları	1
Hukuk Kurallarının Yaptırımları.....	2
Hukuk Türleri	4
Hukuk Kurallarının Temel Nitelikleri	4
Hukuk Kurallarının Çeşitleri	5
Cevaplı Test-1	6
Hukukun Kaynakları	8
Hukuk Kurallarının Uygulanması.....	10
Hukuk Kurallarının Yorumu	10
Yorum Yöntemleri	10
Hukukta Boşluk Türleri	11
Cevaplı Test-2	12
Hukukun Dalları	14
Cevaplı Test-3	18
Medeni Hukukun Bölümleri	20
Fiiil Ehliyetine Göre Kişi Grupları	24
Cevaplı Test-4	26
Hısımlık Kavramı	28
Yerleşim Yeri İkametgâhi ve Türleri	29
Tüzel Kişilik Kavramı	29
Ad Kavramı	31
Cevaplı Test-5	33
Borçlar Hukuku	35
Ticaret Hukuku	37
Devletler Özel Hukuku	37
Cevaplı Test-6	39
Hak Kavramı	41
Cevaplı Test-7	46

2. Bölüm Devlet ve Hükümet Sistemleri - Türk Anayasa Tarihi

Devlet Kavramı	48
Hükümet Sistemleri	50
Kurucu İktidar	52
Anayasa Türleri	52
Cevaplı Test-1	54
Osmanlı'daki Anayasacılık Hareketleri	56
Anayasalar	56
Cevaplı Test-2	61

3. Bölüm 1982 Anayasası Temel Hükümleri

1982 Anayasası Başlangıç İlkeleri	63
1982 Anayasası Genel Esasları	63
Cevaplı Test-1	68

4. Bölüm Temel Hak ve Hürriyetler

Temel Hak ve Hürriyetlerle İlgili Genel Hükümler	70
Cevaplı Test-1	78
Sosyal - Ekonomik Haklar ve Ödevler (Pozitif Statü Hakları)	80
Cevaplı Test-2	85
Siyasi Hak ve Ödevler (Aktif Statü Hakları)	87
Cevaplı Test-3	92

5. Bölüm Yasama

Yasama	94
Cevaplı Test-1	97
TBMM Üyelerinin Hukuki Statüsü	99
Cevaplı Test-2	101
TBMM'nin Görev ve Yetkileri	103
Cevaplı Test-3	108
TBMM'nin Faaliyetleri İle İlgili Hükümler	110
TBMM'nin Bilgi Edinme ve Denetim Yolları	112
Cevaplı Test-4	114

6. Bölüm Yürütme

Yürütme	116
Cumhurbaşkanı	116
Cevaplı Test-1	120
Cevaplı Test-2	125

7. Bölüm Yargı

Genel Hükümler	127
Yüksek Mahkemeler	129
Cevaplı Test-1	134
Hakimler ve Savcılar Kurulu (HSK)	137
Sayıştay	138
İnkılap Kanunlarının Korunması	139
Yargı Yoluna Kapalı Olan İşlem ve Kararlar	139
Cevaplı Test-2	140

8. Bölüm İnsan Hakları

Hak, Özgürlük ve Ödev Kavramları	142
İnsan Haklarına İlişkin Farklı Sınıflandırmalar	142
Türkiye'de İnsan Hakları	142
İnsan Hakları Denetim Yolları	144
İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi.....	146
Cevaplı Test	149

9. Bölüm İdare Hukuku

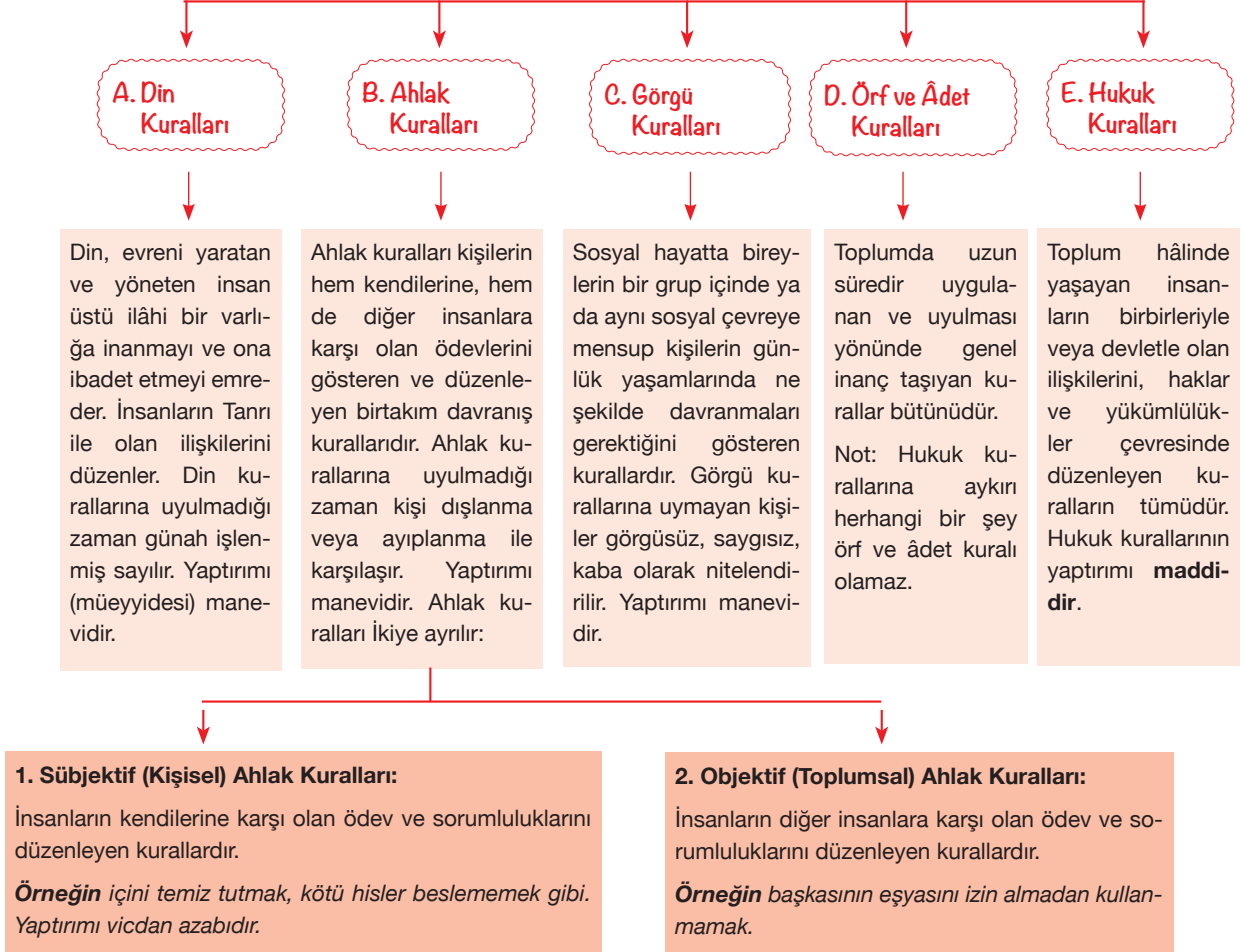
İdare Hukuku	151
Cevaplı Test-1	156
Türkiye'nin İdari Yapısı	159
Cevaplı Test-2	165
Cevaplı Test-3	174
Kolluk Faaliyetleri	176
İdarenin Yetkileri	176
Kamu Hizmetleri ve Temel İlkeleri.....	178
Cevaplı Test-4	179
Kamu Görevlileri	181
Cevaplı Test-5	187

10. Bölüm Uluslararası Kuruluşlar

Uluslararası Kuruluşlar	189
Ulusal Kuruluşlar	196
Cevaplı Test	198

SOSYAL DÜZEN KURALLARI

Topluluk hâlinde yaşamının bir sonucu olarak kurallara gereksinim duyulmuştur. Sosyal düzeni sağlayan bu kurallar; **din, ahlak, görgü, örf ve adet kuralları ile hukuk** kurallarıdır. Kişiler sosyal hayattaki ilişkilerinde bu kuralların koymuş olduğu “emir” ve “yasaklara” uygun biçimde davranmak zorundadırlar. Aksi hâlde, birtakım tepkilerle karşılaşır. Bu tepkiye genel olarak **yaptırım (müeyyide)** denir.

NOT

Din, ahlak ve görgü kurallarının; ayıplama – hor görme – dışlama – günahkâr olma gibi **manevi** yaptırımları (müeyyide) vardır. Hukuk kurallarının yaptırımı ise **maddidir**. Hukuk kurallarını diğer sosyal düzen kurallarından ayıran temel özellik **maddi** yaptırımlar içermesidir.

DİKKAT

Yaptırımın maddi olması demek, bir hukuk kuralına aykırılık hâlinde devletin, kamu gücünü kullanarak hukuk kurallarını ihlal eden kimsenin bu aykırı davranışın sonucuna katlanmasını sağlamasıdır.

HUKUK KURALLARININ AMAÇLARI

Hukuk, toplum yaşamını düzenleme, sosyal gereksinimleri karşılama ve adalet düşüncesini gerçekleştirme amaçlarına yönelmiştir.

Bu amaçlar şöyle açıklanabilir:

- * Hukuk, toplumda barışı sağlar.
- * Hukuk, toplumda güveni sağlar.
- * Hukuk, toplumda özgürlük sağlar.
- * Hukuk, toplumda düzeni sağlar.
- * Hukuk, toplumda adaleti sağlar.
- * Gelişmelere ve oluşumlara cevap verir.

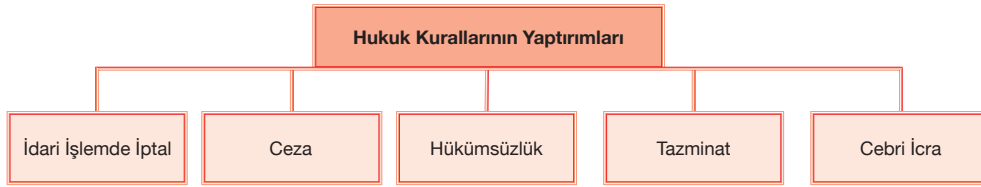
NOT

Mutlak eşitlikten kastedilen şey, kişilerin kişisel ve özel durumlarına bakılmaksızın kanunların herkese eşit uygulanmasıdır. Kanun önünde eşitlikten kastedilen şey ise benzer durumda bulunanların benzer muameleyle tabi tutulmasıdır. Hukukun sağlamaya çalıştığı eşitlik kanun önünde eşitliktir.

HUKUK KURALLARININ YAPTIRIMLARI

- ▼ Yaptırım (müeyyide), herhangi bir hukuk kuralının koyduğu emir ve yasaklara uygun davranmama, onun yap dediğini yapmama veya yapma dediğini yapma durumunda karşılaşılabilecek tepkidir.
- ▼ **Taraflar arası eşitlik ve irade serbestisine dayanan özel hukukun yaptırımları**; hukuki bir yükümlülüğü yerine getirmeyi reddeden kimseye karşı zor kullanarak yükümlülüğünü yerine getirme anlamındaki **"cebri icra"**, kusurlu ve hukuka aykırı eylemle verilen zararın aynen ya da nakden karşılanması anlamındaki **"tazminat"** ve hukuka aykırı işlemin **yokluk, mutlak butlan, nisbi butlanla** batıl sayılması anlamındaki **"hükümsüzlük"** olarak ayrılır.

- ▼ **Kamu hukuku yaptırımları** ise, kamu hukuku dalları olan ceza hukukunun, vergi ve idare hukukunun yaptırımlarıdır. Ceza hukukuna adını veren yaptırım, **"ceza"** yaptırımıdır.
- ▼ İdare hukuku yaptırımları, idareye uygulanan ve idarenin uyguladığı yaptırımlar olarak ikiye ayrılır:
 - İdareye uygulanan yaptırımlar; idarenin hukuka aykırı **"idari işleminin iptali** ve hukuka aykırı işlem ve eylemlerden doğan zararın karşılanması amacıyla **tam yargı davası yoluyla tazminattır."**
 - İdarenin uyguladığı yaptırımlar; "idarenin personeline ilişkin uyguladığı yaptırımlar" (disiplin yaptırımları) ve "idarenin düzeni korumak veya bozulan düzeni yeniden sağlamak üzere kararlaştırdığı ve uyguladığı yaptırımlar" (idari yaptırımlar, kolluk tedbirleri ve idari cebri icra) olarak ayrılır.

A. Kamu Hukuku Yaptırımları

1. İdare Hukuku Yaptırımları

- * İdare hukukunda yaptırımlar ikiye ayrılır. Birincisi idarenin kişilere uyguladığı yaptırımlardır. Bunlara; iş yeri kapatma cezası, memurun meslekten çıkarılması cezası, trafik cezası, öğrencinin okuldan uzaklaştırılması, disiplin cezaları gibi cezalar örnek verilebilir. İkincisi ise idarenin bizzat kendisine uygulanan yaptırımlardır. Kişiler, idarenin yaptığı işlemlerin hukuka aykırı olduğunu düşünüyorlarsa **idari yargıda** idari işlemin ortadan kaldırılmasını (**idari işlemin iptali**) talep edebilirler veya bu hukuka aykırı işlemlerinden zarara uğramışlarsa yine idari yargıda idareden zararlarını (**tam yargı davası**) tazmin edebilirler. **İptal** ve **tam yargı** yaptırımları idareye uygulanan yaptırımlardır.

NOT

Ülkemizdeki idari yargı yerleri; Danıştay, bölge idare mahkemesi, idare ve vergi mahkemeleridir.

2. Ceza Hukuku Yaptırımları

- * Ceza hukuku alanında yaptırımın adı **"ceza"**dır. **Kanunun** suç saydığı filleri işleyen kişilere **adli makamlarca** uygulanır. Kanun (TBMM çıkarır) dışında hiçbir hukuk kuralı ile suç ve ceza konulamaz. Buna evrensel bir hukuk ilkesi olarak "suçta ve cezada kanunilik ilkesi" denir. Yaptırım cezaları **hapis ve adli para cezaları** olarak iki ana gruba ayrılır.

Türk Ceza Kanunu'na Göre Hapis Cezaları

- ↳ **Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası**: Bu ceza, mahkûmun yaşamı boyunca devam eder. Mahkûmun hapis cezası, ilgili mevzuatta belirtilen katı güvenlik koşulları altında yerine getirilir.

- ↳ **Müebbet hapis cezası:** Hapis cezası, mahkûmun yaşamı boyunca sürer.
- ↳ **Sürelî hapis cezası:** En az 1 ay, en fazla 20 yıl sürer. Bir yıldan az olan hapis cezalarına kısa süreli hapis cezası denir.

NOT

Anayasanın 38. maddesine eklenen "Ölüm cezası ve genel müsadere cezası verilemez." hükmü ile ölüm cezası hukuk düzenimizden tamamen çıkarılmıştır.

B. Özel Hukuk Yaptırımları

- ★ Özel hukuk yaptırımları "işlemleri hükümsüzlüğü", "cebri icra" ve "tazminat" olmak üzere üçe ayrılır:

1. İşlemlerin Hükümsüzlüğü

- * Hükümsüzlük hukuki işlemlerdeki hukuka aykırılıklara ya da sakatlıklara bağlanan hukuki sonuçlardan biridir. Hükümsüzlük üçe ayrılır:

1.1. Yokluk

- ▼ Hukukun bir hukuki işlemin var olması için öngördüğü **kurucu unsurlarında** eksiklik söz konusu ise yokluk yaptırımından bahsedebiliriz. Bir hukuki işlemin hukuk hayatında var olması için gerekli olan bu kurucu unsurlardan bir ya da birkaçının olmaması hâlinde, o işlem hukuk hayatında hiç yapılmamış yani doğmamış sayılır. Kişilerin nasıl evleneceği kanunda belirtilmiştir. Yokluğa imam nikahı ile yapılan veya aynı cinsten kişiler arasında yapılan evlilikleri örnek verebiliriz. Aynı şekilde yazılı olarak yapılmayan kefalet sözleşmesi de yoktur. Çünkü kefalet sözleşmesinde yazılı şekil, kurucu ögedir.
- ▼ Yok hükmünde olan bir işlemin geçersizliğini sağlamak için bir dava açılmasına gerek olmadığı gibi böyle bir işlemde de bir hak ya da yükümlülük doğmaz.

1.2. Butlan

- ▼ Bir hukuki işlemin hukuk dünyasında var olup, ancak tarafların istediği sonuçları hukukun öngördüğü geçerlilik şartlarındaki eksiklik nedeniyle doğuramadığı duruma **butlan** adı verilir. Butlanda, yokluktan farklı olarak sözleşme doğmuştur çünkü sözleşmenin kurucu unsurları vardır.

Bu hâller kendi içinde mutlak ve nispi butlan olarak ikiye ayrılır:

a. Mutlak butlan: Hukuki işlem, kanunun aradığı kurucu unsurlara sahip olmakla birlikte, **kanunun emredici hükümlerine** aykırı (kamu düzenine, kişilik haklarına, genel ahlaka ve adaba aykırı) ise kesin hükümsüz olur. Örneğin A'nın uyuşturucuyu B'ye satma konusunda B ile bir sözleşme yapması, bir kimsenin, teyzesi, halası, amcası veya dayısı ile evlenmesi, akıl hastası birinin evlenmesi mutlak butlan ile hükümsüzdür. Burada hukuki işlem doğmuştur ancak geçerlilik şartları yoktur. Hukuki işlem yapıldığı andan itibaren geçersizdir. Taraflar sonradan bu hukuki işlemlere geçerlilik kazandıramazlar.

b. Nispi butlan: Hukuki işlemin, kanunda aranan kurucu unsurlara sahip ve kanunun emredici hükümlerine de uygun olması ancak **işlemi yapan iradede geçici bir sakatlık olması** durumudur. İradeyi sakatlayan hâller geçici durumlardır. Bunlar **hata, hile, aldatma, korkutma** gibi sakatlık hâlleridir. Burada hukuki işlem doğmuştur ve geçerlidir. Ancak geçici suretle bir irade sakatlığı söz konusudur. Başta geçerli olan hukuki işlem iradesi sakatlanan kişinin mahkemen talebiyle geçersiz hâle gelir. Sarhoşken veya baskı altındayken evlilik sözleşmesini imzalayan bir kişinin bu sakatlığı sonradan mahkeme kararıyla ortadan kaldırması nispi butlana örnek olarak gösterilebilir.

NOT

Mutlak butlanda hukuksal işlem, hâkim kararıyla birlikte başlangıçtan itibaren tümüyle ortadan kalkarken nispi butlanda hukuksal işlem, hâkimin kararından sonraki dönem için geçerli olmak üzere ortadan kalkar. Mutlak butlan durumunda hukuksal işlemin taraflarının anlaşmasının geçersiz olan işleme izin vermelerinin hiçbir etkisi yoktur. Yani taraflar anlaşarak mutlak butlanla sakat bir işlemi geçerli hâle getiremezler. Oysa nispi butlanda tarafların anlaşması sakat hukuksal işlemi geçerli hâle getirir.

1.3. Tek Taraflı Bağlamazlık

- ▼ Bir hukuki işlemin geçerliliğinin **belirli bir kişi veya makamın onayına bağlı olduğu hâlde bu onay alınmadan yapılması** durumunda hukuki işlemin geçersiz sayılmasıdır. Örneğin velisinin onayı olmadan 17 yaşındaki bir kişinin yetişkin birisi ile yaptığı satış sözleşmesi küçüğü bağlamazken yetişkini bağlar. Velisi sonradan onaylarsa, sözleşme iki taraf için de geçerlilik kazanır.